

พันธนาการข้ามยุค : อุดมการณ์เพศดิน (ไม่เคย) ได้

ธีรณรงค์ สกุตศรี¹, กนกวรรณ ธราวรรณ² และ คมกฤช ตะเพียนทอง³

¹สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

จังหวัดนครปฐม 73170

อีเมล: teeranong.sak@mahidol.edu

²สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

จังหวัดนครปฐม 73170

อีเมล: kanokwan.thr@mahidol.ac.th

³สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

จังหวัดนครปฐม 73170

อีเมล: khomkrit.tap@gmail.com

บทคัดย่อ

เพศ (Sex) เป็นข้อเท็จจริงทางสรีระที่ผู้คนได้มาแต่กำเนิด แต่เป็นสิ่งที่ไม่ได้มีส่วนบังคับให้ลักษณะเฉพาะที่ได้มานั้นต้องมีความสัมพันธ์กับการกระทำหรือพฤติกรรมทางเพศ ความเป็นเพศ (Gender) เป็นการสร้างความหมายให้กับความแตกต่างทางร่างกายของหญิงและชายโดยมีบริบททางสังคมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดและคาดหวังว่าหญิงและชายต้องมีการปฏิบัติตัวอย่างไร คิดอย่างไร มีภาพลักษณ์หรือมีลักษณะอย่างไร จนกลายเป็นกรอบบรรทัดฐานที่กำหนดลักษณะความเป็นเพศภายใต้โครงสร้างของสังคมนั้นในทุกยุค สมัยเราจึงพบความตื่นตัวของบุคคลในการที่จะทะลุกรอบบรรทัดฐานที่กำหนดนี้อยู่เสมอ ในบทความนี้ ผู้เขียนจึงนำเสนอความคิดเรื่องอุดมการณ์ (Ideology) ของหลุยส์ อัลทุซเซอร์ นักคิดแนวมาร์กซิสม์เชิงโครงสร้าง (Structural Marxism) มาวิเคราะห์เทียบเคียงเพื่อให้เห็นถึงพันธนาการของอุดมการณ์คติทางความคิดในเรื่องเพศที่ปรากฏอยู่ในสังคม

ที่แม้จะมีการตีความหรือให้ความหมายใหม่ในแง่มุมที่แตกต่างกันไป แต่พันธการของกรอบความคิดที่เป็นอุดมการณ์เดิมก็ยังคงปรากฏอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง ในการศึกษานี้ใช้วิธีค้นหาข้อมูลแบบอุปนัย (inductive approach) เพื่อชวนขบคิดว่า ตลอดเส้นทางพัฒนาการของความพยายามที่จะเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่เหลื่อมล้ำให้ไปสู่ทิศทางที่สมดุลยิ่งขึ้นนั้น บุคคลก็อาจไม่สามารถเป็นองค์ประธาน (Object) ของการคิดและการขับเคลื่อนสังคมได้อย่างเป็นอิสระ และก็ยังตกอยู่ภายใต้การกำหนดของโครงสร้างสังคมเช่นเดิม

คำสำคัญ: พันธนาการ, อุดมการณ์เพศ

Ties Beyond Times : Ideology of Sex that (Never) Changed

Teeranong Sakulsri¹, Kanokwan Tharawan² and Khomkrit Tapienthong³

¹Institute for Population and Social Research, Mahidol University,
Nakhonpathom 73170, Thailand

E-mail: teeranong.sak@mahidol.edu

²Institute for Population and Social Research, Mahidol University,
Nakhonpathom 73170, Thailand

E-mail: kanokwan.thr@mahidol.ac.th

³Institute for Population and Social Research, Mahidol University,
Nakhonpathom 73170, Thailand

E-mail: khomkrit.tap@gmail.com

Abstract

“Sex” is a physiological fact people obtain by birth yet it is not a determinant that binds persons’ specific appearance with their doings or sexual behavior. “Gender” is a meaning formation of physiological differences between men and women by the use of social context to determine and expect how a man or a woman should behave, think, and set own image or personal characteristics. This frame then becomes the norm that defines characteristics of gender under each social structure in every era. And thus we can always find people struggle to get out of this settled norm. In this paper the author use Ideology concept of Louis Althusser, a Structural Marxism philosopher, to conduct comparative analysis to indicate the bondage of

ideology of ideas in sexuality that exist in the society. Although sexuality is being reinterpreted or lately explained in different aspects but the bondage of the conception still contains its old unaltered ideology. This study applies inductive approach to gather information to introduce the idea that along the path of development of efforts to change the inequality of gender towards a more balanced direction, a person cannot be the subject of thinking and mobilize the society independently and yet still falls under the same old stipulated social superstructure.

Keywords: Bondage, Sexual, immutable, Ideology

บทนำ

แม้ว่าในทศวรรษปัจจุบันที่เพศสภาพที่แตกต่างได้รับการยอมรับจากคนทั่วไปว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่หากเราสังเกตปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นก็จะเห็นว่าความคาดหวังในการแสดงออกซึ่งบทบาททางเพศของความเป็นหญิงและชายยังคงเป็นกรอบอุดมคติที่ดำรงอยู่เป็นโครงสร้างที่เข้มแข็งอยู่ในเกือบทุกสังคม

อาจกล่าวได้ว่าภาวะความเป็นหญิงและชาย เป็นกระบวนการสร้างคุณลักษณะความเป็นเพศของสังคมที่ทุกคนในสังคมนั้นเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบที่สร้างขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางเพศที่เกิดขึ้นจากอุดมคติของการแบ่งสิ่งต่าง ๆ เป็นคู่ตรงข้ามได้นำไปสู่การเคลื่อนไหวเรียกร้องความเท่าเทียมกันระหว่างเพศมาโดยตลอด ในการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อเปลี่ยนแปลงความเชื่อตลอดจนสภาพแห่งความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศนี้ ถูกเรียกรวม ๆ ว่าสตรีนิยม (Feminism) โดยการเคลื่อนไหวของแนวคิดกลุ่มนี้ในยุคแรกเป็นไปเพื่อต้องการเห็นสถานการณ์ปัญหาที่เกิดจากระบบเพศได้รับการคลี่คลายด้วยการรื้อสร้างตรวจสอบกระบวนการหล่อหลอมระบบเพศที่ถูกสร้างขึ้น ซึ่งในการเรียกร้องความเท่าเทียมอันเกิดจากการประพฤติปฏิบัติที่ไม่เท่ากันนั้นในหลายสังคมนำไปสู่ความรุนแรง และในขณะที่ยุคหลังสงครามสามารถลดทอนและจัดการกับความไม่เท่าเทียมกันได้ (Kaplan, 1998 : 595) อย่างไรก็ตาม การให้ความสำคัญกับการมีอำนาจร่วมด้วยการรื้อสร้างเพื่อให้ได้มาซึ่งความเท่าเทียมและหมายความว่า จะนำมาซึ่งความเป็นธรรมนั้นอาจจะไม่ใช่ทางออก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสังคมด้วยการรื้อสร้างสิ่งที่ฝังอยู่ในตัวออกไปเพื่อนำมาสู่การเปิดรับคุณค่าใหม่หรือการให้ความสำคัญกับการมีอำนาจร่วมเพื่อให้ได้มาซึ่งความเท่าเทียมและนำมาซึ่งความเป็นธรรมนั้นก็อาจติดกรอบพันธนาการความคิดในเรื่องเพศเช่นเดิม ด้วยเพราะชีวิตมนุษย์ล้วนแต่ถูกกำหนดมาแล้ว มนุษย์จึงเป็นเพียงผู้แบกรับโครงสร้างสังคมเอาไว้เท่านั้น (human life is structured) ในการทำความเข้าใจตัวเอง โลกและสังคม มนุษย์จึงไม่สามารถผลิตความคิดได้อย่างอิสระ แต่ตกอยู่ภายใต้กรอบอุดมการณ์หลักชุดต่างๆ ของสังคมนั้น ๆ ที่ฝังรากลึกกลงไปในจิตไร้สำนึก (unconscious) หรือทำให้ไม่ได้ตระหนักถึงและรู้สึกกรำกับว่ากระบวนการนั้นเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

ในบทความนี้ ผู้เขียนจึงนำแนวคิดของหลุยส์ อัลทุสแซร์ (Louis Althusser) นักคิดแนวมาร์กซิสต์ซึ่งให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ระบบในเชิงโครงสร้าง (Structural Marxism) มาพิจารณาถึงโครงสร้างในการผลิตซ้ำที่สร้างความต่อเนื่องให้แก่ความสัมพันธ์

ที่ไม่เท่าเทียมอันเกิดขึ้นจากโครงสร้างของสังคมที่มีองค์ประกอบความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างส่วนล่างซึ่งเป็นส่วนของผู้กำหนดระบบกับโครงสร้างส่วนบนซึ่งก็คือ อุดมการณ์ที่มีบทบาทในการกำหนดโครงสร้างส่วนล่าง หรือทั้งส่วนล่างและบนต่างกำหนดซึ่งกันและกัน โดยในงานศึกษาชิ้นสำคัญที่สะท้อนมุมมองดังกล่าวนี้ ได้แก่ งานศึกษาเรื่อง “อุดมการณ์และกลไกอุดมการณ์ของรัฐ” (Ideology and Ideological State Apparatuses) ในปี 1970 ที่ทำความเข้าใจถึงกลไกอำนาจทางอุดมการณ์ในการครอบงำและกำกับระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและวิเคราะห์กระบวนการต่อสู้ทางอุดมการณ์ระหว่างรัฐกับประชาชน โดยให้ความสำคัญกับลักษณะที่เป็นระบบสังคมทั้งหมด (Whole) ในการกำหนดทิศทางของอุดมการณ์หลักร่วมกัน (over-determination) เพื่อให้อุดมการณ์หลักนั้นสามารถยืนหยัดอยู่ในจิตสำนึก

ด้วยเหตุนี้ จึงไม่มีอุดมการณ์ใด ๆ ในโลกที่เกิดขึ้นมาลอย ๆ หากแต่เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดจากโครงสร้างของสังคม ซึ่งทุกคนก็ล้วนถูกสังคมหล่อหลอมให้ยอมรับโดยไม่มีคำถามและตัดสินใจต่าง ๆ ตามประสบการณ์เดิม ๆ หรือความเชื่อเดิม ๆ ไม่แตกต่างกันทั้งหญิงและชาย วิธีคิด บทบาท ท่าทีของคนในสังคมจึงล้วนได้รับอิทธิพลจากระบบและโครงสร้างที่ใหญ่กว่าเสมอ โดยสถาบันที่มีอิทธิพลในกระบวนการหล่อหลอมความคิดความเชื่อที่สำคัญ ได้แก่ ครอบครัว ผ่านการบอกสอนความคาดหวังหรือวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ที่ซึมซับถ่ายทอดกันมา รวมถึงสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านการผลิตข้อมูลข่าวสาร ผ่านการพูดคุย ผ่านความเชื่อ เป็นต้น ในการเปลี่ยนแปลงระดับปัจเจกที่เป็นการเปลี่ยนแปลงกรอบอ้างอิงที่เป็นชุดความเชื่อหรือความคาดหวังเพื่อไปสู่กรอบใหม่จึงยังคงอ้างอิงกรอบหรืออุดมการณ์เดิมที่พันนาการวิธีคิดและการแสดงบทบาทอย่างต่อเนื่องในทุกยุคทุกสมัย ด้วยกระบวนการผลิตซ้ำ (Reproduction) โดยสิ่งสำคัญที่ทำให้การผลิตซ้ำความสัมพันธ์ทางการผลิตดังกล่าวดำเนินไปอย่างราบรื่นก็คือ อุดมการณ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่เข้าครอบงำวิธีคิด ความเชื่อ พฤติกรรมของผู้คนในสังคม ให้ยอมรับความสัมพันธ์ทางอำนาจให้ดำรงอยู่โดยไม่เกิดคำถาม และผนวกควบให้ปัจเจกชนขึ้นตรงต่ออุดมการณ์ดังกล่าวโดยไม่เห็นทางเลือก และทำให้ปัจเจกชนกลายเป็นองค์ประธานย่อย (subject) ที่ขึ้นตรงต่อองค์ประธานใหญ่ (Object) ที่เป็นศูนย์กลางอำนาจโดยไม่มีอำนาจในการต่อต้านใด ๆ (กาญจนา, 2551 : 218)

ว่าด้วยความเป็นเพศและการส่งผ่านอุดมการณ์เพศ

ความเป็นเพศไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่เป็นอุดมคติที่ถูกสร้างขึ้นจากประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม ถูกผลิตซ้ำและได้รับการสืบทอดต่อ ๆ กันมาผ่านสถาบันต่าง ๆ ความเป็นเพศจึงเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและเงื่อนไขของแต่ละสังคม ซึ่งในการจัดการกับกระทำใด ๆ เพื่อก่อให้เกิดการยินยอมและยอมรับต้องมีอำนาจเข้ามากำกับโดยอำนาจประการหนึ่งที่สามารถกำหนดและเปลี่ยนแปลงการมองสรรพสิ่งได้คือ อุดมการณ์ (Ideology) (Morrison, 1995 : 347) หากกล่าวดังนี้ ความคิดในเรื่องเพศจึงเป็นความคิดที่ไม่ได้เกิดขึ้นมาโดยไม่มีราก หากแต่เป็นเรื่องของการสร้างวาทกรรม อุดมการณ์ ความรู้ของสังคมหนึ่งและถูกใช้เป็นบรรทัดฐานในการกำหนดความสัมพันธ์ของคนในสังคม

ในการส่งผ่านอุดมการณ์ความเป็นเพศนั้นเริ่มต้นตั้งแต่ในครอบครัว หล่อหลอมขึ้นตั้งแต่เกิด ตั้งแต่การตั้งชื่อ การให้สัญลักษณ์เพื่อแสดงถึงความแตกต่างของหญิง ชาย จนกระทั่งเมื่อเด็กเริ่มเติบโต ความเป็นหญิงและชาย จะถูกกำหนดจากการเรียกชื่อตัวเอง การเรียกคำว่า พ่อ แม่ และนำไปสู่การกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน (Lorber, 1994 : 16) การกำหนดความเป็นเพศจึงเป็นกระบวนการที่ฝังรากลึกอยู่ในโครงสร้างของสังคมที่เกิดขึ้นๆ ในทุกยุคทุกสมัย ในสถาบันครอบครัว พ่อแม่จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะตัวแทนของสถาบันที่ช่วยถ่ายทอดอุดมการณ์ในการแสดงบทบาทตามเพศ บทบาทหน้าที่ในการแบ่งงานกันทำให้กับเด็กๆ ที่เป็นสมาชิกในครอบครัว (นิธิ, 2545 : 34) ในการถ่ายทอดอุดมการณ์ยังกระทำผ่านสถาบันอื่น ๆ ของสังคม เช่น วัด โรงเรียน นอกจากนี้ในการปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นหญิง ชายที่พึงประสงค์ยังกระทำผ่านระบบค่านิยม ความคิด ความเชื่อ การอบรมสั่งสอนต่าง ๆ เช่น สุภาพดี วรรณคดี วรรณกรรม เป็นต้น ซึ่งในทุกสังคมจะมีความพยายามในทุกวิถีทางในการที่จะสร้างวัฒนธรรมเพื่อเปลี่ยนและควบคุมสิ่งที่ป็นธรรมชาติให้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่ต้องการของสังคมนั้น (ปราณี, 2535 : 65) ความเป็นเพศเป็นจึงเรื่องของการประกอบสร้างความหมายทางวัฒนธรรมภายใต้โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจของสังคม บรรทัดฐานทางสังคม (norms) การกระทำทางสังคม (วิลาลินี, 2546 : 29)

ในการหลอมรวมบทบาทด้านเพศให้กับเยาวชนในสังคม มีข้อค้นพบจากงานวิจัยที่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ยืนยันและแสดงให้เห็นว่าเด็ก ๆ เรียนรู้ภาพเหมารวมด้านเพศ

ภาวะจากผู้ใหญ่ ในฐานะที่เป็นผู้ส่งผ่านการหลอมรวมทางสังคม (socializing agents) โดยผู้ส่งผ่านการหลอมรวมในลำดับต้น ๆ ที่เด็ก ๆ เรียนรู้ คือ คุณพ่อ คุณแม่ คุณครู เพื่อน ๆ ในโรงเรียน และสื่อ โดยผู้กระทำการเหล่านี้ได้ส่งผ่านการหลอมรวมด้านเพศภาวะ (gender stereotypes) สู่เด็ก ๆ จากรุ่นต่อรุ่นมาโดยตลอด โดยพ่อแม่และผู้ส่งผ่านการหลอมรวมทางสังคม อาจอบรม สั่งสอนลูกหลานและเด็ก ๆ ให้เป็นคนที่มีความเป็นกลางด้านเพศภาวะ (androgynous person) หรืออาจอบรมสั่งสอนให้เด็ก ๆ เป็นคนที่มีอคติด้านเพศภาวะก็ได้ (สุธาดา, 2555 : 13)

บ่อยครั้งเรามักจะได้ยินคำเปรียบเปรยถึงความแตกต่างระหว่างเพศจากภาพเหมารวมด้านเพศภาวะที่ถูกสร้างขึ้น เช่น จุกจิกเหมือนผู้หญิง ก้าวร้าวเหมือนผู้ชาย หรือคิดมากเป็นผู้หญิงไปได้ เป็นต้น โดยภาพเหมารวมด้านเพศภาวะ (gender stereotypes) หรือการสรุปหรือถือเอาอย่างง่าย ๆ ถึงคุณลักษณะความแตกต่างและบทบาทของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลว่าเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้เกิดขึ้นจากอุดมการณ์และความคาดหวังของสังคม ที่นำไปสู่การกำหนดบทบาททางเพศเพื่อให้ผู้คนปฏิบัติตามความคาดหวังของสังคม เช่น ผู้หญิงยังถูกคาดหวังให้ประพฤติดนเป็นกุลสตรี ต้องรักษานวลสงวนตัว เป็นแม่ที่ดีของลูก และเป็นแม่ศรีเรือนที่ต้องคอยดูแลจัดการงานบ้านไม่ให้ขาดตกบกพร่อง ส่วนเพศชายจากลักษณะบางอย่างที่เป็นธรรมชาติที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด ทำให้เพศชายต้องมีความหนักแน่น มีเหตุผล และจะต้องเข้มแข็งอดทน เป็นต้น

ในสังคมที่ถูกผูกโยงเรื่องเพศเข้ากับเรื่องเจริญพันธุ์มักมองเรื่องเพศหรือเพศวิถีเป็นวิธีการของกระบวนการให้กำเนิด ดังนั้น เพศที่มีวิถีที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการให้กำเนิด จึงเป็นวิถีที่ถูกต้องและได้รับการยอมรับ ขณะที่การมีวิถีในแบบอื่น เช่น แบบรักเพศเดียวกัน จึงกลายเป็นเรื่องผิดปกติหรือเบี่ยงเบนไปจากความคาดหวังของสังคม การมีเพศสัมพันธ์ของเกย์ ทอม ดี และบุคคลรักเพศเดียวกันที่มีอัตลักษณ์ทางเพศอื่น ๆ จึงถูกมองว่าเป็นเพศสัมพันธ์ที่เป็นไปเพื่อตอบสนองความสุขทางเพศ ไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อการสืบพันธุ์ ทำให้สังคมประเมินค่าความสัมพันธ์ของคนรักเพศเดียวกันว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่จริงจังยืน คอยแต่จะเปลี่ยนคู่ไปเรื่อย ๆ ต่างจากเพศสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายที่มีเป้าหมายเพื่อการมีบุตร (สุไลพร, 2551 : 34) การมีวิถีเพศที่สอดคล้องกับเพศที่ปรากฏจึงกลายเป็นอุดมการณ์และความคาดหวังและนำมาสู่การออกกฎระเบียบหรือศีลธรรมที่เคร่งครัดในการควบคุมความสัมพันธ์ รวมถึงลักษณะในการปฏิบัติตัวของ หญิง ชาย ไม่ว่าจะเป็น

ท่าเดิน ท่านั่ง การพูด การแต่งตัว การแต่งหน้า และกิริยาอาการต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อแสดงออกซึ่งการปฏิบัติตามอุดมการณ์และความคาดหวังของสังคม

ทั้งนี้ หากพิจารณามุมมองและวิถีคิดเรื่องเพศในอดีตจะ พบว่า สังคมไทย ไม่ได้มีการจัดแบ่งบทบาทความเป็นหญิง ชาย ออกตามเพศที่ปรากฏ หญิง ชาย ค่อนข้างจะมีบทบาทที่ทับซ้อนกัน โดยเฉพาะในครัวเรือนที่มีการทำการเกษตร รวมถึงไม่ได้มีการแยกเรื่องเพศภาวะออกจากเรื่องเพศวิถีอย่างเด็ดขาด

ในสังคมไทยกระบวนการสร้างภาพเหมารวมด้านเพศส่วนหนึ่งเป็นผลจากพันธนาการของอุดมการณ์ในการจัดแบ่งความเป็นชาย (Masculine) และความเป็นหญิง (Feminine) แบบคู่ตรงข้ามที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 - 6 จากการรับอิทธิพลของแนวคิดแบบวิกตอเรียและอิทธิพลของชีวะการแพทย์แบบตะวันตกและส่งผลให้ความเป็นเพศถูกกำหนดสำหรับคนสองกลุ่ม คือ ชาย (Male) และหญิง (Female) และเพศสภาพอื่น ๆ ถูกทำให้กลายเป็นอื่นในสังคมจนถึงปัจจุบัน (วัชรวิณี, 2551 : 115) หลักฐานของการกดทับผู้คนจากอุดมการณ์ความเป็นเพศปรากฏขึ้นครั้งแรกในกฎหมายตราสามดวงเล่ม 2 ระบุว่า กะเทย เป็นบุคคลที่มีลักษณะกิริยาท่าทางตรงข้ามกับเพศของตน จัดเป็นบุคคล 1 ใน 33 จำพวกที่ไม่สามารถนำมาเป็นพยานได้หากเกิดคดีความขึ้น เนื่องจากเชื่อว่าเป็นบุคคลเลื่อนลอย เอาแน่เอานอนไม่ได้ กอปรกับกะเทยเป็นบุคคลที่ไม่มีความน่าเชื่อถือ แต่อย่างไรก็ตามการปรากฏขึ้นของกะเทยในกฎหมายตราสามดวงขณะนั้นไม่ได้มีมาตรการลงโทษอย่างรุนแรงและยังคงเปิดพื้นที่ทางสังคมให้กะเทยได้ดำรงอยู่มากกว่าสังคมตะวันตกมาโดยตลอด (จิตชนก, 2548 : 55)

ครั้นถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน โดยทรงเห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงระบบกฎหมายไทยให้มีความเหมาะสมและทันสมัยมากยิ่งขึ้นในวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2451 และเรียกกฎหมายฉบับนี้ว่ากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 โดยกฎหมายฉบับนี้ นับเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับเพศไว้ในภาค 2 ว่าด้วยลักษณะความผิดตั้งแต่มาตรา 240 - 246 อาทิเช่น ในมาตรา 242 ระบุว่า “ผู้ใดทำชำเราผิดธรรมดาตามนุษย์ ด้วยชายก็ดี หญิงก็ดี หรือทำชำเราด้วยสัตว์เดียรฉานก็ดี ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนขึ้นไปจนถึงสามปี และให้ปรับตั้งแต่ห้าสิบบาทขึ้นไปจนถึงห้าร้อยบาทด้วยอีกโทษหนึ่ง” (กิตติศักดิ์, 2551 : 94)

โดยการชำเราผิดธรรมชาติตามนุษย์ หมายความว่า ฝ่ายหนึ่งใช้อวัยวะสืบพันธุ์ ซึ่งจะเป็น การกระทำระหว่างชายต่อชาย (Homosexual) เช่น ทำชำเราโดยทางเวจมรรค (ทวารหนัก) หรือระหว่างหญิงกับหญิง (Lesbian) หรือทางช่องทางอื่นที่มีช่องช่องทางช่องส้วกหรือ ระหว่างชายหรือหญิงกับสัตว์เดรัจฉาน โดยการกระทำผิดฐานนี้จะเป็นความผิดสำเร็จ เมื่ออวัยวะสืบพันธุ์เข้าไปในร่างกายของคนหรือสัตว์ ไม่ว่าน้ำอสุจิจะเคลื่อนหรือความใคร่ ได้บำบัดแล้วหรือไม่ ผู้ที่กระทำชำเราโดยผิดธรรมชาติตามนุษย์ จะมีความผิดตามมาตรา นี้ด้วยกันทั้งผู้กระทำและผู้ที่ยินยอมให้กระทำเพราะต้องร่วมกันจึงจะกระทำได้ แม้จะเป็น การกระทำระหว่างเมียก็มีความผิด ถ้ายินยอมด้วยกันทั้งสองฝ่าย เว้นแต่ฝ่ายใดถูกบังคับ จำยอมให้อีกฝ่ายหนึ่งกระทำ เช่นนี้สามารถนำมาเป็นข้อแก้ตัวได้ (ประสิทธิ์, 2524 : 69) ในภายหลังที่ประเทศไทยเริ่มมีการติดต่อกับประเทศตะวันตกเมื่อต่อมาภายหลังเมื่อมี การตรวจชำระประมวลกฎหมายลักษณะอาญาและจัดทำประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่ ซึ่งได้ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2499 คณะกรรมการร่างประมวลกฎหมายได้มีมติให้ยกเลิกความผิด ฐานนี้เสีย โดยเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลและเห็นว่ามักไม่เกิดเป็นคดีขึ้นประการหนึ่ง กับเห็นว่าจะเป็นการเสื่อมเสียเกียรติยศของประเทศชาติอีกประการหนึ่ง การประพฤติตนเป็น คนรักร่วมเพศในประเทศไทยจึงไม่ต้องรับผิดทางอาญารฐานกระทำชำเราผิดธรรมชาติตามนุษย์ อีกต่อไปนับจากปี พ.ศ. 2499 เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม ข้อพิจารณาที่สำคัญโดยแท้จริงคือ ในสมัยนั้นมองว่าจำนวนประชากรมีจำนวนน้อย กอปรกับช่วงเวลานั้นประเทศไทย ได้มี การติดต่อกับประเทศตะวันตกมากขึ้น ได้รับเอาความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ ในประเทศอย่างกว้างขวางและเร่งรัดการพัฒนาไปทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม การค้าพาณิชยกรรม การสื่อสารคมนาคม การแพทย์ สาธารณสุข และการสุขภาพ รวมทั้ง การศึกษาของประชาชน (ปราโมทย์ และคณะ, 2550 : 8) หากให้มีการร่วมประเวณีผิดธรรมชาติ จะทำให้ไม่มีประชากรเพิ่มขึ้นเป็นการถ่วงความเจริญของบ้านเมืองในทางอ้อม ซึ่งนอกจาก เป็นการลามกแล้วยังทำให้เสียเผ่าพันธุ์ไปโดยไร้ประโยชน์ เพราะถ้ากระทำตามธรรมชาติตามนุษย์แล้ว จะเป็นการขยายเผ่าพันธุ์มนุษย์เพิ่มมากขึ้น เมื่อผู้คนพลเมืองมากขึ้นก็จะทำให้บ้านเมือง เจริญขึ้นตามส่วน เพราะฉะนั้นจึงมีการบัญญัติลงโทษผู้ที่ชำเราผิดธรรมชาติตามนุษย์จึงกำหนด ให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิด (เทอดศักดิ์, 2545 : 40)

บทบัญญัติความผิดฉบับนี้ จึงเสมือนเป็นกลไกการลงโทษผู้ที่กระทำชำเรา ผิดธรรมชาติตามนุษย์เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มนุษย์สูญพันธุ์มากกว่าการให้คนในสังคมมีเสรีภาพ

ทางเพศที่จะเลือกการกระทำทางเพศของตนที่ผิดธรรมชาติและถือว่าการซ้ำเราผิดธรรมชาติมนุษย์แม้ความผิดฐานนี้ก็จะได้รับการยกเลิก แต่เนื้อความดังกล่าวนี้ ได้กลายเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมและส่งอิทธิพลอย่างมากต่อระบบการให้ความหมายทางเพศที่อิงแบบตะวันตกและส่งผ่านในสังคมไทยในยุคสมัยต่อ ๆ มา

ในช่วงหลังปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา ท้องค้ความรู้ทางการแพทย์ชีวภาพได้เข้ามา มีอิทธิพลในสังคมไทยอย่างกว้างขวางและมีความพยายามในการสร้างคำอธิบายเพื่อให้สังคมเข้าใจเกี่ยวกับเพศมากยิ่งขึ้น โดยองค์ความรู้เรื่องจิตเวช เป็นองค์ความรู้ทางการแพทย์ชุดแรกและถูกใช้ในการอธิบายตัวตนของกะเทย โดยได้มีการอธิบายตัวตนของกะเทยตามบัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ ทบทวนครั้งที่ 10 (ICD - 10) ว่า Transsexualism คือ บุคคลที่ปรารถนาจะใช้ชีวิตตรงข้ามกับเพศกำเนิดและต้องการแปลงเพศ ความเป็นกะเทยในสังคมจึงถูกผูกโยงภายใต้การควบคุมแบบจิตเวชและเข้าใจว่ากะเทยเป็นความผิดปกติจากสมองหรือจิตใจ (วัชรวิณี, 2559 : 117) และปรากฏในงานของ สุต แสงวิเชียร (2504) ในการศึกษา มุ่งจำแนกประเภทของพฤติกรรมกะเทยโดยใช้คำอธิบายทางสรีรวิทยาและชีววิทยาจากตะวันตก โดยจำแนกประเภทของพฤติกรรมกะเทยออกเป็น 2 แบบ คือ กะเทยแท้ที่หมายถึงบุคคลที่มีอวัยวะและฮอร์โมนเพศทั้งชายและหญิงในคนเดียวกันและกะเทยเทียมที่หมายถึงบุคคลที่มีฮอร์โมนเพศชายหรือหญิงอย่างเดียว แต่มีอวัยวะสืบพันธุ์ตรงข้ามกับฮอร์โมน แม้ว่าในการศึกษาดังกล่าวจะเป็นความพยายามในการเสนอแนวคิดเรื่องการจำแนกกะเทยออกจากคนรักเพศหญิง ชายและสร้างคำอธิบายให้สังคมเข้าใจเกี่ยวกับเพศมากยิ่งขึ้น

คำอธิบายด้วยความรู้ทางการแพทย์ดังกล่าวนี้มีพลังในการอธิบายและทำความเข้าใจต่อเรื่องเพศมาก ซึ่งในความหมายทางสังคมสิ่งที่ตามมาจากการศึกษานี้กลับไม่ใช่เพียงการผลิตความรู้ทางเพศเท่านั้นแต่ได้นำมาซึ่งการสร้างภาพเหมารวมด้านเพศที่วางบนกรอบของแนวคิดแบบชีวการแพทย์ และได้ส่งผลให้คนรักร่วมเพศในสังคมถูกเชื่อมโยงเข้ากับความคิดที่ทางจิตหรือมีอาการป่วยทางจิตจากความผิดปกติทางฮอร์โมนและระบบประสาท และทำให้ในกระบวนการเปลี่ยนจากเพศชายเป็นเพศหญิงในปัจจุบันยังคงต้องผ่านกระบวนการทางการแพทย์เพื่อรับรองก่อนจะเข้าสู่การทำศัลยกรรมแปลงเพศ นอกจากนี้ ในระยะต่อ ๆ มา การปรากฏภาพเชื่อมโยงผู้คนที่มีพฤติกรรมทางเพศที่แตกต่างเข้ากับปัญหาสังคมอื่น ๆ จึงยังเป็นการตอกย้ำและส่งผ่านการรับรู้และความเข้าใจในเรื่องเพศของคนในสังคมให้มีอุดมการณ์ต่อผู้คนที่มีความผิดปกติทางเพศที่แตกต่างว่าเป็นความผิดปกติ

ผู้คนที่มีความรักในเพศเดียวกันและไม่ต้องมีการแสดงออกตามเพศกำเนิด จึงยังคงอยู่ในฐานะของความไม่ปกติต่อไป กรอบวิธีคิดเรื่องเพศที่ผูกติดกับเพศสภาพ ความเป็นหญิง ชาย ที่ถูกสวมทับด้วยกรอบความคิดแบบวิทยาศาสตร์จึงเป็นการตอกย้ำและส่งผ่านการรับรู้และความเข้าใจในเรื่องเพศของคนในสังคมให้มีอุดมการณ์ต่อผู้คนที่มีความหลากหลายทางเพศที่แตกต่างให้เกิดการตีความว่าเป็นความผิดปกติและเป็นสิ่งหนึ่งที่ยึดให้กรอบของความเป็นหญิงชาย เป็นพันธการที่แน่นขึ้นกว่าเดิม

ยุคสมัยกับความเคลื่อนไหวของอุดมการณ์

ในช่วงศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ในเกือบทุกสังคมมีความพยายามในการต่อสู้กับพันธนาการของอุดมการณ์ในการจัดแบ่งความเป็นชายและความเป็นหญิงอย่างต่อเนื่อง ดังปรากฏชัดเจนในเรื่องของค่านิยมและการยอมรับเพศที่มีความแตกต่างของคนในยุคปัจจุบัน ซึ่งส่งผลให้สถานะของคู่รักเพศเดียวกันในยุคนี้ไม่ถูกกดขี่และต้องปิดบังซ่อนเร้นเช่นเดียวกับในยุคอดีตที่ผ่านมา โดยการเปลี่ยนแปลงรสนิยมที่เกิดขึ้นนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลจากสถานการณ์ของผู้คนในช่วงอายุที่แตกต่าง ประวัติศาสตร์ที่คนแต่ละยุคต้องเผชิญและการก้าวเข้าสู่ยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปิดพื้นที่ให้มีการพูดถึงความสัมพันธ์ข้ามเพศอย่างเปิดเผย จนนำไปสู่การยอมรับเพศที่แตกต่างและส่งผลต่อค่านิยมของคนส่วนใหญ่ในสังคมสอดคล้องกับ กฤตยา (2554) วิเคราะห์ว่าบริบทที่ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเรื่องเพศวิถีในสังคมไทยน่าจะมาจากการเปลี่ยนแปลง 3 ด้าน คือ (1) การเรียนรู้เรื่องสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ (2) การขับเคลื่อนเรื่องเพศวิถี ที่เริ่มจากงานเอดส์และเกิดการปรากฏตัวของเกย์และกะเทยที่ทำงานด้านเอดส์ รวมถึงการเกิดขององค์กรที่ทำงานด้านสิทธิของคนรักเพศเดียวกัน (3) การเติบโตของการสื่อสารสนเทศตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ที่เป็นการเปิดพื้นที่ใหม่ในการเรียนรู้เรื่องเพศของบุคคล ซึ่งข้อสันนิษฐานนี้ ปรากฏอย่างชัดเจนในทัศนะและอุดมการณ์ทางด้านเพศของคนในรุ่นต่าง ๆ และพบการปะทะในเชิงอุดมการณ์ด้านเพศของคนต่างรุ่นอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสนใจก็คือ ในการแสดงซึ่งพฤติกรรมทางเพศหรือการประกอบสร้างภาพของคู่รักเพศเดียวกันในยุคนี้ ก็ยังคงมีสัมพันธ์กับอุดมการณ์และกรอบความคิดเรื่องชายหญิง ดังปรากฏเช่นในงานของ Jackson (1997) ในบทความเรื่อง Thai Research on Male Homosexuality and Transgenderism and the Cultural

Limited of Foucauldian Analysis ที่ได้กล่าวถึง อัตลักษณ์เกย์ ทำให้ผู้ชายไทยจำนวนมากที่มีความรู้สึกขอบเขตเดียวกันหันมาเปิดเผยตัวและแยกตัวจากบุคคลที่แสดงตัวแบบกะเทย และใช้ความเป็นชายเพื่อแสดงความแตกต่างจากกะเทยโดยใช้เพศสภาพ “ความเป็นชาย” (Masculinity) เพื่อให้เกย์ไทยสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ ไม่ถูกกลั่นแกล้ง หรือ ถูกล้อเลียนเหมือนกับกะเทย ความเป็นชายของเกย์ จึงสามารถทำให้เกย์มีพื้นที่ทางสังคม เพราะพฤติกรรมทางเพศจะไม่ถูกพูดถึงในที่สาธารณะ จึงไม่กังวลในเรื่องของเพศสภาพ (Gender) (Jackson 1997 : 184) ในงานชิ้นดังกล่าวนี้ จึงยังต่อยอดวิธีคิดเรื่องเพศ ในสังคมไทยซึ่งให้ความสำคัญกับความเป็นชายและความเป็นหญิงและสะท้อนให้เห็นว่า กรอบความคิดเรื่องนี้ ยังคงมีพลังในการส่งผ่านแนวคิด การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมหรือ ความเป็นเพศสภาพในลักษณะคู่ตรงข้ามของความเป็นหญิง ความเป็นชายเช่นเดิม เช่น ในการประกอบสร้างเพศสภาพหรือเพศภาวะในกลุ่มของหญิงรักหญิงก็ยังคงยึดเอา กรอบความคิดเรื่องหญิง ชายเป็นตัวแทน เช่น เมื่อพูดถึงทอม ก็ต้องนึกถึงตัวตนที่เป็นคู่ ของทอม คือ ดี ด้วย โดย ทอม เป็นตัวแทนของความเป็นชาย และดี คือ ภาพตัวแทน ของความเป็นหญิง เช่นเดียวกับในกลุ่มของชายรักชายที่ภายในกลุ่มเอง ก็ยังมีการแบ่ง ตามบทบาททางเพศของการมีเพศสัมพันธ์กัน เช่น เกย์คิง (Gay King) หมายถึง เกย์ที่พึงพอใจกับบทบาททางเพศโดยการเป็นฝ่ายกระทำ หรือเป็นฝ่ายรุก เกย์ควีน (Gay Queen) หมายถึง เกย์ที่พึงพอใจกับบทบาททางเพศโดยการเป็นฝ่ายถูกกระทำ หรือเป็นฝ่ายรับ เท่านั้น หรือในบางครั้ง ความเป็น เกย์คิง หรือ เกย์ควีน อาจถูกตัดสินจากลักษณะท่าทาง และบุคลิกที่แสดงออกภายนอกด้วย เช่น ถ้าเกย์คนนั้นมีบุคลิกท่าทางออกสาว หรือดูจะเป็น ผู้หญิง ก็อาจจะถูกมองว่า เป็นเกย์ควีน แต่ถ้าเกย์คนนั้น มีบุคลิกท่าทางเป็นแมน ๆ หรือมีความเป็นผู้ชาย ก็จะถูกมองว่าเป็น เกย์คิง ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วไม่จำเป็นเลย ที่ตัวตนหรือบทบาททางเพศจะต้องถูกแบ่งออกเป็นขั้วตรงข้าม จึงอาจกล่าวได้ว่า การจัดคู่ ของความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวนี้ ก็หนีไม่พ้นจากอิทธิพลมุมมองของความคิดความเชื่อ เรื่องเพศภายใต้กรอบความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นชาย หญิง หรือกรอบความสัมพันธ์ แบบคู่ตรงข้ามอยู่ดี (สุไลพร, 2550 : 183)

ในความเคลื่อนไหวของการยอมรับอุดมการณ์ด้านเพศภายใต้กรอบอ้างอิง หญิง ชาย ในความสัมพันธ์ของคู่รักแบบหญิงรักหญิง ชายรักชาย ยังปรากฏรูปแบบ ในลักษณะของการสร้างสถาบันครอบครัวในแบบหญิง ชาย เช่น การแสดงบทบาทสามีและ

ภรรยาและมีหน้าที่ตามความรับผิดชอบตามบทบาทของตน และในบางคู่มือการรับบุตรมาเลี้ยงเพื่อต้องการผู้สืบทอด ซึ่งจากนั้นในหลายคู่มือก็จะเพิ่มบทบาทในการเป็นบิดาและมารดา รวมถึงบทบาทเกี่ยวกับการหาเลี้ยงครอบครัวและการจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการทางวัตถุของสมาชิกในครอบครัว (Providing) การมีอำนาจออกกฎเกณฑ์ และควบคุมระเบียบวินัยภายในครอบครัวอย่างยุติธรรม (Authority for discipline and relatively neutral judgment) การมีอำนาจในการตัดสินใจในปัญหาสำคัญ ๆ ของครอบครัว (Authority for decisions) การจัดการเกี่ยวกับสังคมภายนอกบ้าน (Manipulation of the external environment) การอบรมเลี้ยงดูบุตร (Nurture) ตลอดจนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบงานบ้าน การให้ความรัก ความอบอุ่นแก่บุตร (Warmth) การสนับสนุนให้กำลังใจ (Supportive behavior) การยอมรับสภาพของบุตร (Acceptance) เป็นต้น จึงจะเห็นได้ว่าความเป็นเพศได้สร้างความหมายโดยมีบริบททางสังคมสวมทับลงไปบนร่างของมนุษย์หญิงและชาย และกำหนดและคาดหวังว่า ชาย หญิง ต้องมีการปฏิบัติตัวอย่างไร มีภาพลักษณ์อย่างไร คิดอย่างไร กรอบความคิดเรื่องความเป็นหญิง ความเป็นชาย จึงยังคงมีพลังในการพัฒนาการทั้งในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรม หรือความเป็นเพศสภาพในลักษณะคู่ตรงข้ามของความเป็นหญิง ความเป็นชายเช่นเดิมเราจึงพบความตึงเครียดในการผลักดันลักษณะความเป็นเพศในเชิงปัจเจกให้ทะลุกรอบกำหนดลักษณะความเป็นเพศภายใต้โครงสร้างทางสังคม (Structure Sexuality) อยู่เสมอ ๆ ในทุกยุคทุกสมัยผ่านแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เรื่องเพศที่มีพัฒนาการเรื่อยมาผ่านการกำหนดตัวบทกฎหมาย หรือผ่านการกำหนดรูปแบบของครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันหลักของสังคม

บทสรุป

ในบทความนี้ เป็นการศึกษาภายใต้กรอบความเชื่อว่าการอบความคิดในเรื่องเพศหญิง ชาย ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เกิดจากการมีกระบวนการทางสังคมโดยมีสถาบันต่าง ๆ ในสังคมสร้างนิยามและกำหนดกฎเกณฑ์และผลิตซ้ำกรอบความเชื่อดังกล่าวนี้อย่างเป็นระบบ เป็นขั้น เป็นตอน ตามแนวคิดอุดมการณ์ (Ideology) ที่เสนอโดย หลุยส์ อัลธุสแซร์ (Louis Althusser) การอธิบายและยกตัวอย่างของงานเขียนในบทความนี้จึงอยู่บนฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคม โดยที่สังคมจะเป็นฝ่ายสร้างกรอบวิธีคิดเกี่ยวกับเพศและบุคคลจะตอบโต้กับกรอบวิธีคิดดังกล่าวผ่านสัญลักษณ์และการแสดงความหมายต่าง ๆ

และเชื่อว่ากรอบวิธีคิดดังกล่าวนี้มีความต่อเนื่อง สืบทอดโดยการผลิตซ้ำกลายเป็นอุดมการณ์ให้กรอบความคิดดังกล่าวนี้ยังคงอยู่และเป็นพันธนาการในการคิดอย่างต่อเนื่องในทุกยุคทุกสมัย โดยทั่วไปการผลิตสร้างความคิดในเรื่องเพศ เป็นผลผลิตจากโครงสร้างความคิดแบบคู่ตรงข้ามและการสร้างบรรทัดฐานของความรักแบบต่างเพศ ซึ่งได้รับอิทธิพลที่สำคัญจากงานทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ทางตะวันตก ในการแสดงออกถึงลักษณะที่แตกต่างจากกรอบความเป็นหญิง ชาย ที่แตกต่างจากบรรทัดฐานที่เป็นกรอบความคิดหลักของสังคม จึงวางอยู่บนฐานของความผิดปกติและไม่ผิดปกติที่ได้รับการผลิตซ้ำและสืบทอดอุดมการณ์ทางด้านเพศดังกล่าวนี้มาอย่างต่อเนื่อง

ในความเป็นจริงโครงสร้างของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงมาตลอดทุกยุคทุกสมัย คนในแต่ละยุคแต่ละสมัยก็จะเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออก ให้ความหมาย หรือดำเนินชีวิตตามความหมายใหม่ โดยแสดงออกทางพฤติกรรม ความคิด ทัศนคติ โลกทัศน์ หรือค่านิยมที่แตกต่างกัน รวมถึงการแสดงออกทางเพศภาวะภายนอกของบุคคลอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับตัวตนทางเพศวิถีเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจในช่วงนั้น ๆ ที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและกำหนดให้มีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ความคิดและการกระทำที่แบ่งแยกทางเพศ รวมทั้งมิติเชิงสังคมและอื่น ๆ ให้ยอมรับโดยไม่มีคำถามใด ๆ ต่อการแบ่งแยกทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำก็ยังอยู่ จนไม่น่าแปลกใจที่ไม่ว่าในทุกยุคทุกสมัย พฤติกรรมแบ่งแยกก็ติดกันทางเพศ (sexist) ทั้งภายในกลุ่มหรือภายนอกกลุ่มเองก็ยังคงอยู่ ส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการถูกหล่อหลอมทางความคิดหรือตกอยู่ภายใต้แนวคิดหลักของสังคมใดสังคมหนึ่งให้มีมุมมองและการแสดงด้านเพศตามความคาดหวังของสังคมซึ่งบางครั้งอาจนำมาสู่การกดทับผู้คนในสังคมไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง

การนำความคิดของอัลธูซเซอร์มามองความเลื่อนไหลกรอบความคิดของสังคมในบทความนี้ จึงเพื่อเป็นการให้ข้อสังเกตจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศมาเป็นแนวทางในการศึกษาและแสดงให้เห็นถึงมุมมองและวิธีคิดในเรื่องเพศที่แม้จะมีความเลื่อนไหลไปตามบริบทต่าง ๆ รวมถึงอาจสิ้นไหลไปมาระหว่างความสัมพันธ์แบบเพศเดียวกัน แต่ก็ไปไม่พ้นจากกรอบความสัมพันธ์คู่ตรงข้ามแบบรักต่างเพศอยู่ดี

เอกสารอ้างอิง

- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2554). เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย. ใน สุรีย์พร พันพื้ง และมาลี สันภูวรรณ (บรรณาธิการ), **ประชากรและสังคม 2554 : จุดเปลี่ยนประชากรจุดเปลี่ยนสังคมไทย** (43 - 66). นครปฐม : สำนักพิมพ์ประชากรและสังคม สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. (2551). **สายธารแห่งนักคิดทฤษฎี เศรษฐศาสตร์การเมืองกับการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาฯ.
- กิตติศักดิ์ ปกติ. (2526). **ตำนานรักร่วมเพศ**. วารสารนิติศาสตร์, 85 (13), 85 - 95.
- ชิตชนก แผ่นสุวรรณ. (2548). **ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราและอนาจาร : ศึกษาตั้งแต่สมัยกฎหมายตราสามดวงถึงประมวลกฎหมายอาญา** (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทอดศักดิ์ ร่มจำปา. (2545). **วาทกรรมเกี่ยวกับเกย์ในสังคมไทย พ.ศ. 2508 - 2542** (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2545). **ว่าด้วยเพศ ความคิด ตัวตน และอคติทางเพศผู้หญิง เกย์ เพศศึกษา และกามารมณ์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- ประสิทธิ์ พัฒนอมร. (2524). **ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรานี วงษ์เทศ. (2535). **เพศและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เรือนแก้วการพิมพ์.
- ปราโมทย์ ประสาทกุล สุรีย์พร พันพื้ง และปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์. (2550). **ระเบิดคนเมืองในประเทศไทย. ใน วรชัย ทองไทย และสุรีย์พร พันพื้ง (บรรณาธิการ), ประชากรและสังคม 2550 : นคราภิวัตน์และวิถีชีวิตเมือง**. นครปฐม : สำนักพิมพ์ประชากรและสังคม สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พิมพ์วัลย์ บุญมงคล. (2551). **ภาษาเพศในสังคมไทย : อำนาจ สิทธิ และสุขภาวะทางเพศ**. กรุงเทพฯ : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- วารุณี ภูริสินสิทธิ์. (2545). **สตรีนิยม : ขบวนการและแนวคิดทางสังคมแห่งศตวรรษที่ 20**. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

- วิลาสินี พิพิชกุล และกิตติ กันภัย. (2546). **โครงการเพศและการสื่อสารในสังคมไทย (รายงานผลการวิจัย)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วัชรภูมิ ชือสัตย์ และพัชรินทร์ สิริสุนทร. (2558). **วาทกรรมทางการแพทย์เกี่ยวกับกะเทยในสังคมไทย**. สืบค้น 17 ตุลาคม 2559, จาก <https://gsbooks.gs.kku.ac.th/58/the34th/pdf/HDO2.pdf>.
- สุไลพร ชลวิไล. (2550). **เพศไม่นิ่ง : ตัวตน เพศภาวะ เพศวิถี ในมิติสุขภาพ**. ใน พิมพวัลย์ บุญมงคล และมล.
- ฤดี ลาพิมล (บรรณาธิการ), **โครงการจัดตั้งสำนักงานศึกษานโยบาย สาธารณสุข สวัสดิการ และสังคม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล**. นครปฐม : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุไลพร ชลวิไล. (2556). **รักสองเพศของผู้หญิงทางเลือกของความปรารถนาและการค้นหา นิยามอัตลักษณ์**. ใน นฤพนธ์ ตัวงวิเศษ และปีเตอร์ เอ แจ็คสัน (บรรณาธิการ), **เพศ หลากเจดสี : พหุวัฒนธรรมทางเพศในสังคมไทย** (176 - 216). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- สุไลพร ชลวิไล. (2551). **ขุนแผน**. ใน ภาษาเพศในสังคมไทย : อำนาจ สิทธิ และสุขภาวะทางเพศ. พิมพวัลย์ บุญมงคล และคณะฯ (บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- สุด แสงวิเชียร. (2504). **การศึกษาร่างกายและฮอร์โมนของลักเพศ**. (รายงานเบื้องต้น). จพสท 2504, (44), 443 - 50.
- หยุด แสงอุทัย. (2548). **คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : วิทยุชน, 361.
- Jackson, P. (1997). **Thai Research on Male Homosexuality and Transgenderism and the Cultural Limited of Foucaultian analysis**. Journal of the History of Sexuality, 8 (1), 52 - 85.
- Kaplan, C. (1985). **Pandora's Box: Subjectivity, Class, and Sexuality in Socialist Feminist Criticism**. (PP. 592 - 610). In Making a Different : Feminist Literary Criticism. Edited by Gayle Green; Coppelia Kahn. New York : Methuen.

Lorber, J. (1994). Night to His day : The Social Construction of Gender. **Paradoxes of Gender**. Yale University Press reprinted by permission of Yale University, pp. 13 - 16.

Morrison, Ken. (1995). **Marx Durkheim Webber : Formation of Modern Social Thought**. New York : Sage Publication.